

5. Penchansky R., Thomas J. W. The concept of access: definition and relationship to consumer satisfaction. Medical Care. 1981. Vol. 19, No. 2. P. 127–140. DOI: <https://doi.org/10.1097/00005650-198102000-00001>.

6. Peters D. H., Garg A., Bloom G., Walker D. G., Brieger W. R., Rahman M. H. Poverty and access to health care in developing countries. Annals of the New York Academy of Sciences. 2008. Vol. 1136. P. 161–171. DOI: <https://doi.org/10.1196/annals.1425.011>.

7. Moise A. D., Popic T. Political determinants of health: health care privatisation and population health in Europe. Journal of Health Politics, Policy and Law. 2024. Vol. 49, No. 5. P. 769–782. DOI: <https://doi.org/10.1215/03616878-11257024>.

8. Rabbani F., Zahidie A., Siddiqui A., Shah S., Merali Z., Saeed K. et al. A systematic review of mental health of women in fragile and humanitarian settings of the Eastern Mediterranean Region. Eastern Mediterranean Health Journal. 2024. Vol. 30, No. 5. P. 369–379. DOI: <https://doi.org/10.26719/2024.30.5.369>.

9. Матвіїв В. В. Рівні доступності послуг ланки первинної медичної допомоги в умовах реформування галузі охорони здоров'я: маркетинговий підхід. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2022. Т. 21, вип. 3 (52). С. 403–434. DOI: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3\(52\).275822](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275822).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-651-8-71>

АКТУАЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОСМІЧНЕ ПРАВО» ЯК ЧАСТИНИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ НАУК В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Шерстюк Ганна Миколаївна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування Національної поліції України,

Одеський державний університет внутрішніх справ

м. Одеса, Україна

Сучасний розвиток космічної діяльності поступово змінює також погляд на місце космічного права в юридичній науці та у вищій освіті. Тому, на нашу думку, дисципліна «Космічне право» не повинна розглядатися лише як вузькоспеціалізована складова міжнародного

права. Вивчення здобувачами вищої освіти особливостей функціонування органів публічного адміністрування в космічному секторі, здійснення адміністративних процедур, реалізації державного нагляду, формування належного захисту супутникової та інформаційної інфраструктури, реалізації контролю над технологіями подвійного призначення та належного використання супутникових послуг в особливих правових режимах безпосередньо пов'язано з опануванням адміністративно-правових наук, зокрема адміністративним правом та адміністративним процесом [1, с. 86].

Розширення участі приватних компаній в космічній галузі, розвиток супутникового зв'язку, дистанційного зондування Землі, навігаційних послуг, приватних ракетно-космічних програм та комерційних польотів підкреслюють необхідність створення відповідної системи державного регулювання. Мова йде про встановлення умов доступу до відповідних видів діяльності, визначення технічних та безпекових вимог, здійснення реєстраційних, дозвільних, контрольних та наглядових процедур, а також про розмежування повноважень державних органів. Саме тому значна частина відносин, що виникають у космічній сфері, має адміністративно-правовий характер [2, с. 57].

Якщо зацентувати увагу на специфіці воєнного стану, то можна зробити акцент на тому, що саме сучасні космічні технології відіграють важливу роль у забезпеченні оборони держави, стабільності систем управління та безперервності роботи державних органів, необхідних для забезпечення належного стану існування як окремої держави, так і її населення. Супутниковий зв'язок, навігаційні системи, картографічні матеріали, метеорологічні дані, дистанційне зондування Землі та інша інформація використовуються органами державної влади, збройними силами та правоохоронними органами для координації дій під час кризових ситуацій, забезпечення зв'язку, організації евакуації, оцінки наслідків атак, моніторингу стану інфраструктури та планування її відновлення, що підтверджує значення такої сфери наукових знань саме в публічно-правовій сфері. Саме держава повинна розробити та впровадити правила взаємодії та співпраці між цивільними та військовими суб'єктами, актуалізувати за допомогою адміністративно-правових механізмів захисту суб'єктів та об'єктів космічної діяльності [3, с. 216.] Такий підхід узгоджується з положеннями Закону України «Про космічну діяльність», який передбачає державне регулювання цієї сфери шляхом формування космічної політики, планування і фінансування відповідних програм, підготовки кадрів, запровадження декларативних і дозвільних процедур, а також здійснення державного контролю [4].

Також, дослідження норм міжнародного права в сфері космічної діяльності наряду пов'язане з необхідністю імплементації правових норм іноземних країн щодо використання супутникових систем і технологій подвійного призначення, що як раз набуло надзвичайної актуальності в умовах збройного конфлікту. Особливої актуальності ці питання набули в умовах збройного конфлікту, коли космічні технології широко застосовуються для забезпечення зв'язку, навігації, спостереження, обміну інформацією та виконання оборонних завдань, що як раз і актуалізує необхідність узгодження національного законодавства з міжнародними зобов'язаннями України, визначення правових меж використання таких технологій, порядку міжнародного обміну даними та відповідальності за неправомірне втручання у функціонування космічної інфраструктури [5, с. 59].

Враховуючи, що правове регулювання космічної діяльності охоплює не лише відносини у сфері публічного управління, а й адміністративно-процедурні, інформаційні та фінансово-правові питання, то, на нашу думку, вивчення дисципліни «Космічне право» має важливе значення для комплексної підготовки фахівців адміністративно-правового профілю через комплексне опанування правових засад використання космічних технологій, зокрема, в публічному управлінні, безпековій і правоохоронній діяльності.

З огляду на сучасні тенденції розвитку космічної діяльності, включення навчальної дисципліни «Космічне право» до системи адміністративно-правових наук є обґрунтованим і закономірним для забезпечення комплексного розуміння космічної діяльності як об'єкта не лише міжнародного, а й внутрішньо-державного правового регулювання. Опанування відповідних знань сприятиме підготовці фахівців, здатних аналізувати національні механізми управління космічною сферою, оцінювати сучасні технологічні та безпекові ризики, визначати правові межі втручання держави в діяльність приватних суб'єктів і забезпечувати належне співвідношення публічних та приватних інтересів. Крім того, така підготовка створить належне підґрунтя для набуття здобувачами вищої освіти професійних умінь і навичок щодо запобігання, виявлення та правової кваліфікації правопорушень у сфері космічної діяльності, документування їх обставин і наслідків, а також визначення підстав та особливостей застосування юридичної відповідальності, що сприятиме формуванню комплексних правових знань і практичних компетентностей, необхідних для професійної правоохоронної та правознавчої діяльності.

Література

1. Marinich V., Myklush M., Holub S. New insights into space activities regulation: ab origine to contemporary [Новий погляд на регулювання

космічної діяльності: від витоків до сучасності].. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 1. С. 83-97. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.1.16>

2. Задорожній О.О. Регулювання космічної діяльності в сучасному міжнародному праві. Дис... д-ра філософії за спец. 293. Київ, 2021. 223 с. https://sc.knu.ua/upload/iblock/0c3/gh3qjlyw8hdp94sa6pyr6e3tkw57bri/%D0%97%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D1%96%D0%B8xz774%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B8km774g%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_09-02.pdf

3. Сорока Л. В. Адміністративно-правовий механізм реалізації Космічної доктрини України Дис.... д-ра юр. наук за спец. 12.00.07. Дніпро.2020. 490 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/dissertations/33/d1.pdf>

4. Про космічну діяльність. Закон України від 15.11.1996 № 502/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Лєгеца Є.О. Місце космічної безпеки та космічної галузі в діяльності правоохоронних органів України як суб'єктів адміністративно-правового регулювання. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. № 87. Том 3. С. 56-6.1 DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.3.8>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-651-8-72>

МЕЖІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА РІШЕННЯМИ РЕГУЛЯТОРНИХ ОРГАНІВ: ПРОБЛЕМА ПІДМІНИ АДМІНІСТРАТИВНОГО РОЗСУДУ

Шкелебей Олександр Васильович

аспірант

*Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Здійснення судового контролю за рішеннями регуляторних органів є необхідною гарантією законності та ефективного захисту прав фізичних та юридичних осіб, однак внаслідок такого контролю адміністративний суд не може перебирати на себе повноваження відповідного адміністративного органу. Особливість таких публічно-правових спорів зумовлена тим, що регуляторні органи, застосовуючи спеціальні